

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	15
----------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το γεωγραφικό, πολιτικό και πληθυσμιακό πλαίσιο των Ηνωμένων Πολιτειών	23
1.1 Έκταση και γεωγραφική επέκταση της χώρας	23
1.2 Πληθυσμός και προέλευση	25
1.3 Εθνική καταγωγή (ancestry)	30
1.4 Η μετανάστευση	31
1.5 Η πολιτογράφηση	37
1.6 Εσωτερική μετανάστευση	38
1.7 Η πολιτική διαίρεση της χώρας	40
1.8 Η θρησκεία	41
1.9 Γλώσσα	43
Χρήσιμη βιβλιογραφία	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η διαμόρφωση του αμερικανικού πολιτικού συστήματος	47
2.1 Η γένεση του αμερικανικού κράτους	47
2.2 Το πρώτο συνταγματικό πλαίσιο των ΗΠΑ: Τα Άρθρα της Συνομοσπονδίας	51
2.3 Η Συνέλευση της Φιλαδέλφειας	53
2.4 Η θέση σε ισχύ του νέου συντάγματος και η προστασία των ατομικών ελευθεριών (Bill of Rights)	57
Βιβλιογραφία	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Οι βασικές αρχές του αμερικανικού πολιτικού συστήματος	63
3.1 Το σύνταγμα του 1787	63
3.2 Τα φιλοσοφικά θεμέλια του αμερικανικού συντάγματος	64
3.3 Τα ιδεολογικά χαρακτηριστικά του αμερικανικού πολιτικού συστήματος	68

3.4	Οι βασικές αρχές του πολιτεύματος	72
3.4.1	Μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία	72
3.4.2	Ο κατακερματισμός της κρατικής εξουσίας	74
3.4.3	Διάκριση των εξουσιών και θεσμικά αντίβαρα	76
3.4.4	Ο φεντεραλισμός	78
	Βιβλιογραφία	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ο εκτελεστικός κλάδος	85	
4.1	Εισαγωγή	85
4.2	Ο θεσμός του Προέδρου	87
4.2.1	Η γένεση	87
4.2.2	Η διάρκεια της θητείας	88
4.2.3	Το δικαίωμα επανεκλογής του Προέδρου	90
4.2.4	Προσόντα εκλογιμότητας	92
4.3	Η διαδικασία εκλογής Προέδρου και το σώμα (κολέγιο) των εκλεκτόρων	94
4.3.1	Το ιστορικό πλαίσιο	94
4.3.2	Η αλλοίωση της λογικής των «ελεύθερων» εκλεκτόρων	96
4.3.3	Η διαδικασία της εκλογής σήμερα	97
4.3.4	Η αναντιστοιχία εκλεκτόρων και λαϊκής ψήφου	104
4.3.5	Έκτακτη εκλογή (contingent election)	105
4.3.6	Προτάσεις για μεταρρύθμιση του συστήματος	106
4.4	Διαδοχή και έκπτωση του Προέδρου	111
4.4.1	Η διαδικασία διαδοχής ή αντικατάστασης του Προέδρου	111
4.4.2	Η διαδικασία καθάρσεως (impeachment) του Προέδρου	114
4.5	Ο Αντιπρόεδρος των ΗΠΑ	115
4.6	Η ιστορική εξέλιξη του θεσμού	118
4.7	Η θεωρία της ενιαίας εκτελεστικής εξουσίας (unitary executive)	121
4.8	Οι εξουσίες του Προέδρου	125
4.8.1	Ο Πρόεδρος ως αρχηγός του κράτους	127
4.8.2	Η απονομή χάριτος	127
4.8.3	Ο Πρόεδρος ως ο επικεφαλής της διπλωματίας της χώρας	128
4.8.4	Ο Πρόεδρος ως επικεφαλής της κυβέρνησης	133
4.8.5	Η κυβέρνηση (cabinet)	137
4.8.6	Οι υποστηρικτικές υπηρεσίες του Προέδρου	139
4.8.7	Η αρμοδιότητα διορισμών	142
4.8.8	Ο Πρόεδρος ως επικεφαλής των ενόπλων δυνάμεων	147
4.8.9	Ο Πρόεδρος στη νομοθετική διαδικασία – το προεδρικό βέτο	152
4.8.10	Ο Πρόεδρος στη νομοθετική διαδικασία – άλλες μορφές προεδρικής παρέμβασης	156
4.9	Συμπεράσματα	158
	Βιβλιογραφία	159

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η νομοθετική εξουσία	165
5.1 Εισαγωγή	165
5.2 Το θεσμικό πλαίσιο	166
5.3 Η εισαγωγή του δικαμεραλισμού και ο Συμβιβασμός του Κονέκτικατ	170
5.4 Τρόπος εκλογής και διάρκεια θητείας	172
5.5 Προσόντα εκλογιμότητας	180
5.6 Οι σύνοδοι του Κογκρέσου	182
5.7 Οι επιτροπές του Κογκρέσου	183
5.8 Η ηγεσία του Κογκρέσου	184
5.9 Οι αρμοδιότητες του Κογκρέσου	185
5.9.1 Η νομοθετική διαδικασία	185
5.9.2 Η συμμετοχή στη συνταγματική αναθεώρηση	195
5.9.3 Η αρμοδιότητα της καθαίρεσης εκτελεστικών και δικαστικών αξιωματούχων (<i>impeachment</i>)	195
5.9.4 Η εισδοχή νέων πολιτειών	199
5.9.5 Η αρμοδιότητα της διοίκησης των εδαφών που δεν είναι πολιτείες	200
5.9.6 Η διαδικασία ψήφισης του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού	204
5.9.7 Η αρμοδιότητα κήρυξης πολέμου	209
5.9.8 Οι «εκτελεστικές» εξουσίες της Γερουσίας	209
5.10 Συμπεράσματα – πάντα ο πρώτος κλάδος;	210
Βιβλιογραφία	213

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ο δικαστικός κλάδος	217
6.1 Εισαγωγή	217
6.2 Το ιστορικό πλαίσιο και η δομή της ομοσπονδιακής δικαιοσύνης	219
6.3 Η ομοσπονδιακή δικαιοσύνη σήμερα	221
6.4 Τα δικαστικά όργανα που δεν υπάγονται στο Άρθρο III του συντάγματος ...	224
6.5 Το Ανώτατο Δικαστήριο – αρμοδιότητα και χαρακτηριστικά	225
Αρχική δικαιοδοσία	226
Αναιρετική δικαιοδοσία	227
6.6 Η καθιέρωση του δικαστικού ελέγχου – η υπόθεση <i>Marbury v. Madison</i>	229
6.7 Το Ανώτατο Δικαστήριο: Ιστορία και ρόλος	234
6.8 Συμπεράσματα: «ο πιο αδύναμος κλάδος»;	238
Βιβλιογραφία	246

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Τα ατομικά δικαιώματα και η προστασία τους	249
7.1 Εισαγωγή	249
7.2 Τα ατομικά δικαιώματα στο αμερικανικό σύνταγμα	251

7.3	Η πολιτική και συνταγματική διαμόρφωση των ατομικών δικαιωμάτων	253
7.4	Τα δικαιώματα του Bill of Rights	256
7.5	Η 14η Τροποποίηση και η επέκταση των ατομικών δικαιωμάτων	267
7.5.1	Η αρχή της δέουσας διαδικασίας	268
7.5.2	Το περιεχόμενο της 14ης Τροποποίησης	269
7.5.3	Η ενσωμάτωση (incorporation) του Bill of Rights στις υποχρεώσεις των πολιτειών	271
7.6	Ατομικές ελευθερίες και πολιτική: δύο μελέτες περίπτωσης	277
7.6.1	Οι Αμερικανοί και τα όπλα	277
	Το ιστορικό πλαίσιο – η γένεση της Δεύτερης Τροποποίησης	277
	Η οπλοφορία ως πολιτικό ζήτημα	279
	Η συνταγματοποίηση της οπλοφορίας	280
	Η σημερινή κατάσταση	282
7.6.2	Το συνταγματικό δικαίωμα στην άμβλωση	283
	Η υπόθεση Roe v. Wade	284
7.7	Συμπέρασμα	292
	Βιβλιογραφία	295

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

	Οι σχέσεις ομοσπονδίας και πολιτειών	297
8.1	Τα θεμέλια του ομοσπονδιακού συστήματος	297
8.2	Τα θεσμικά χαρακτηριστικά του ομοσπονδιακού συστήματος	299
8.2.1	Η 10η Τροποποίηση του συντάγματος	301
8.3	Η βαθμιαία ενίσχυση του ομοσπονδιακού επιπέδου	304
8.3.1	Η περίοδος της πολιτειακής υπεροχής	305
8.3.2	Η σύγκρουση ομοσπονδιακής και συνομοσπονδιακής λογικής και ο Εμφύλιος πόλεμος	306
8.3.3	Το Ανώτατο Δικαστήριο ως εργαλείο ενίσχυσης του ομοσπονδιακού επιπέδου	309
8.3.3.1	Η Εμπορική Ρήτρα και η σημασία της	309
8.3.3.2	Η Ρήτρα Ελαστικότητας και το δόγμα των υποδηλούμενων εξουσιών (implied powers)	312
8.3.3.3	Η απόφαση McCulloch v. Maryland (1819)	314
8.4	Η σχέση κέντρου-πολιτειών σήμερα και ο «νέος φεντεραλισμός»	316
8.5	Οι σχέσεις των πολιτειών μεταξύ τους: η υποχρέωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης	322
8.6	Το θεσμικό σύστημα διακυβέρνησης των πολιτειών	323
8.7	Η χρηματοδότηση των πολιτειών	329
8.7.1	Οι πολιτειακοί προϋπολογισμοί	331
8.8	Η τοπική αυτοδιοίκηση στις ΗΠΑ	336
8.9	Συμπεράσματα	338
	Βιβλιογραφία	341

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Εκλογικές διαδικασίες και το εκλογικό σύστημα	343
9.1 Εισαγωγή	343
9.2 Το θεσμικό πλαίσιο	344
9.2.1 Οι συνταγματικές ρυθμίσεις	344
9.2.2 Οι πολιτειακές αρμοδιότητες	345
9.2.3 Η ομοσπονδιακή αρμοδιότητα	346
9.2.4 Ο καθορισμός των βουλευτικών εδρών κάθε πολιτείας (<i>apportionment</i>) ..	347
9.3 Η ομοσπονδιακή παρέμβαση για το δικαίωμα ψήφου των Αφροαμερικανών ..	351
9.3.1 Η ομοσπονδιακή νομοθεσία για την ισότητα ψήφου	354
9.4 Χρηματοδότηση των προεκλογικών εκστρατειών	355
9.5 Οι εκλογικές διαδικασίες και το Ανώτατο Δικαστήριο	359
9.6 Η χάραξη των εκλογικών περιφερειών και οι πολιτικές τους συνέπειες	362
9.6.1 Το εκλογικό σύστημα	362
9.6.2 <i>Redistricting</i> και <i>gerrymandering</i>	363
9.6.3 Μέθοδοι περιορισμού του <i>gerrymandering</i>	366
9.7 Η εκλογική διαδικασία	370
9.7.1 Πιστοποίηση της ταυτότητας των εκλογέων και έμμεσοι περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου	370
9.7.2 Η στέρηση του δικαιώματος ψήφου των καταδίκων	373
9.7.3 Τεχνολογία των εκλογών	374
9.7.4 Μορφές ψηφοφορίας	378
9.8 Μορφές άμεσης δημοκρατίας	379
9.9 Συμπεράσματα	382
Βιβλιογραφία	383

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Το κομματικό σύστημα	385
10.1 Εισαγωγή	385
10.2 Η ιστορική εξέλιξη των κομμάτων	386
10.3 Δομή και οργάνωση των κομμάτων στις ΗΠΑ	391
10.4 Οι προκριματικές εκλογές	394
10.5 Η μετεξέλιξη των κομμάτων σήμερα	398
10.6 Τρίτα κόμματα	403
Βιβλιογραφία	406

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Η διαδικασία αναθεώρησης του συντάγματος	407
11.1 Εισαγωγή	407
11.2 Το ιστορικό πλαίσιο: η ανάγκη μιας αναθεωρητικής διάταξης	407
11.3 Η διαδικασία αναθεώρησης	408

11.3.1 Πρόταση αναθεώρησης με πρωτοβουλία του Κογκρέσου	409
11.3.2 Πρόταση αναθεώρησης με πρωτοβουλία των πολιτειών	411
Περιορισμοί της διαδικασίας αναθεώρησης	412
11.4 Οι συνταγματικές τροποποιήσεις	413
11.5 Συμπεράσματα: σταθερότητα ή ακαμψία;	415
Βιβλιογραφία	418

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

Μετά την 6η Ιανουαρίου: Σκέψεις και προβληματισμοί για το μέλλον του αμερικανικού πολιτικού συστήματος	419
12.1 Η πόλωση και οι νέες διαιρετικές τομές της Αμερικής	419
12.1.1 Η αναδιαμόρφωση του κομματικού σκηνικού στη χώρα	420
12.1.2 Οι φυλετική διάσταση της πόλωσης	421
12.1.3 Οι αξιακές διαφοροποιήσεις	421
12.1.4 Η σύνδεση ρατσισμού και λαϊκισμού	422
12.1.5 Η άνοδος του Donald Trump	423
12.1.6 Οι θεωρίες συνωμοσίας και η παραπληροφόρηση	427
12.1.7 Η βία ως πολιτική μέθοδος	428
12.1.8 Η απονομιμοποίηση της εκλογικής διαδικασίας	430
12.2 Οι θεσμικές αδυναμίες	431
12.2.1 Οι συνταγματικές και νομοθετικές ανεπάρκειες	431
12.2.2 Η αποδυνάμωση των θεσμικών αντιβάρων	432
12.2.3 Η ιδεολογικοποίηση του Ανώτατου Δικαστηρίου	432
12.2.4 Η Γερουσία ως τροχοπέδη	433
12.2.5 Ο αποκλεισμός της αναθεωρητικής οδού	434
12.2.6 Οι στρεβλώσεις του εκλογικού φεντεραλισμού	434
12.3 Η ρήξη της πολιτικής κοινότητας;	435
12.4 Για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης	437
Βιβλιογραφία	440

Παράρτημα Α΄

Το πλήρες κείμενο του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών	443
--	-----

Παράρτημα Β΄

Αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου	469
Γλωσσάριο όρων	481